

УДК 328:329

М. А. Бучин
З. С. Крохмальна

ФЛОРКРОСИНГ ЯК АТРИБУТ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ ТА ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ

У статті розглядається проблема флоркросингу як атрибуту сучасного парламентаризму та представницької демократії. Автори розкривають суть та основні підходи до розуміння флоркросингу. Досліджено основні причини флоркросингу на сучасному етапі. Розкрито взаємозв'язок між флоркросингом і типом виборчої системи та типом мандату. На основі виокремлених причин та мотивів флоркросингу здійснено класифікацію парламентарів-флоркросерів. Показано основні негативні наслідки флоркросингу.

Ключові слова: флоркросинг, партійна система, політичні партії, парламентаризм, представницька демократія, депутат, імперативний мандат, вільний мандат.

DOI 10.34079/2226-2830-2024-14-38-78-86

В сучасних демократичних країнах, які розвиваються у напрямку розбудови парламентаризму та представницької демократії, зміна політичних уподобань та партійної приналежності окремих представників політичної еліти (флоркросинг) є звичним явищем. Водночас саме трактування флоркросингу є неоднозначним, адже зміна партійної чи фракційної приналежності може оцінюватися з різних позицій та мати як позитивні, так і негативні наслідки для політичного життя країни.

Обрана нами для дослідження тематика є вкрай актуальною і для України, де флоркросинг є доволі поширеним явищем. Він, з одного боку, спричинений недемократичним та непрозорим характером вітчизняних політичних процесів, а, з іншого боку, поглиблює негативні тенденції розвитку представницької демократії і парламентаризму в нашій державі.

Проблематика флоркросингу стала предметом зацікавленості багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників та аналітиків. Серед них варто виокремити таких, як Л. Арріола, Д. Донхуан, Дж. Дейвіс, К. Джанда, К. Мершон, М. Радін, Л. Ракнер, Є. Солонина, М. Філіп, В. Хеллер, Дж. Хюкла, Б. Чіро ро та ін. Вони досліджували суть, особливості, причини та наслідки флоркросингу. Водночас згадані дослідники аналізували лише окремі аспекти проблематики. Це робить очевидною потребу в додатковому науковому вивченні флоркросингу як атрибуту парламентаризму та представницької демократії.

Мета роботи – здійснити комплексне політологічне дослідження флоркросингу як атрибуту парламентаризму та представницької демократії.

Флоркросинг, тобто перехід депутата з однієї партії (чи фракції) в іншу, є невід'ємним елементом сучасного парламентаризму та представницької демократії. Це явище трапляється у більшості країнах світу, проте у кожній – зумовлюється багатьма причинами та характеризується різними ознаками. Власне термін «флоркросинг» широко застосовують саме в англо-саксонських країнах (англ. floor-crossing, crossing the floor). На веб-порталі ACE Electoral Knowledge Network, створеному для забезпечення усією необхідною інформацією людей, які працюють у виборчій сфері,

можна побачити таке визначення флоркросингу: процес, коли один член парламенту остаточно залишає свою політичну партію, щоб приєднатися до іншої партії або стати незалежним кандидатом (Floor-crossing, 2012).

Вперше термін «флоркросинг» було використано для опису процесу в британському парламенті, коли член Палати громад змінював політичну партію, від якої був обраний, на іншу, переходячи з однієї частини зали в протилежну (в парламенті Великої Британії правляча партія знаходиться з правого боку, а опозиція – з лівого). Варто зазначити, що один із найвідоміших політичних діячів Вінстон Черчилль був флоркросером. Протягом своєї політичної кар'єри він мігрував між Консервативною та Ліберальною партіями заради власної вигоди. Також в англійській мові використовуються терміни «carpet-crossing», «party-hopping», «party-switching», що означають партійні перебігання. Явище, коли депутати змінюють свою партійну приналежність, у Новій Зеландії називають «вака-джампінгом» (вака – вид каное), тобто перестрибуваннями між партійними каное (Crossing the floor, 2014).

Іноземні дослідники В. Гелер і К. Мершон визначають флоркросинг як будь-яку зафіксовану зміну партійної приналежності політиком, який обіймає чи змагається за виборну посаду (Heller and Mershon, 2009). Окрім цього, в деяких країнах флоркросингом називають голосування проти своєї партії в конкретному питанні. До прикладу, депутата, що віддає голос всупереч рішенням своєї парламентської фракції, в Австралії вважають зрадником. Тому в деяких країнах інколи обирають парламентського партійного організатора (англ. party whip), який слідкує за тим, як голосують члени його політичного об'єднання (Crossing, 2023).

Крім того, флоркросинг може бути наслідком рішення партії про виключення депутата. Це пов'язано з поведінкою парламентаря, порушенням партійної дисципліни, діями всупереч лінії партії (Xucla, 2015). Зміну політичної сили до обрання в парламент певним чином також можна назвати флоркросингом. Під час виборчої кампанії кандидати переходять до партій з більшими ресурсами для проведення агітації або з вищим рівнем популярності і перспектив. Іншими словами, кандидати схиляються на сторону тих політичних об'єднань, що гарантують більшу ймовірність перемоги на виборах (Arriola, Donghyun, Davis, Phillips and Rakner, 2021). Водночас, приєднання безпартійних депутатів до певної фракції, на нашу думку, не є флоркросингом, адже в даному випадку не відбувається перехід між різними політичними утвореннями.

Ставлення до переходу парламентарів з партії в партію відрізняється у кожній країні, зокрема регуляцією цього питання законодавством, і залежить від рівня її демократизації. До прикладу, в Канаді флоркросинг залишається фактично безкарним процесом, хоча може призводити до втрати підтримки депутата від електорату. Формальна заборона партійної міграції також відсутня у Великобританії. Проте є держави, де у випадку виходу з партії парламентар втрачає своє місце. Такий механізм запроваджений, наприклад, законодавством Уганди з метою запобігання корупції в парламенті. Серед інших країн, що забороняють партійні перестрибування, можна виділити Індію, Нігерію, Зімбабве, Кенію. У США депутати-перебіжчики можуть бути відкликані за допомогою петиції громадян. Тоді виникає потреба провести додаткові вибори в певних округах (Громадянська мережа ОПОРА, 2016).

Загалом ставлення до партійних перебігань різниться в залежності від того, чи країна є розвинутою демократією, чи ще перебуває на шляху демократичного розвитку. Не бажаючи обмежувати свободу членів парламенту, повні демократії виступають проти законів, що забороняють партійний перехід. Таким чином, в цих країнах забезпечуються ключові цінності, а також зберігається конкуренція між політичними силами. Бажання не втратити членів партії сприяє вдосконаленню їх діяльності й

спонукає дотримуватися сформованої ідеології. До того ж, механізм вільного мандату дозволяє депутатам діяти відповідно до своїх переконань.

У той же час «молоді» демократії зі слабкою політичною системою запроваджують різноманітні механізми, щоб перешкодити появі депутатів-перебіжчиків. На їхню думку, це допоможе подолати фрагментарність партійної системи і дасть змогу побудувати чітку структуру парламенту. Адже депутати, що змінюють політичні позиції, порушують не тільки єдність своєї фракції, але й уявлення громадян про парламент як представницький орган країни. Як зазначають В. Гелер та К. Мершон, постійне занепокоєння, яке висловлюється в дослідженнях партійних перебігань у нових демократіях, полягає в тому, що депутати-перебіжчики підривають і без того слабку партійну організацію, перешкоджають інституціоналізації партійної системи та ускладнюють процес розроблення політики і представництва (Heller and Mershon, 2009).

Разом з негативними аспектами флоркросингу є й позитивні ознаки даного явища. Зокрема, на нашу думку, можна виокремити такі його переваги: забезпечення демократії; наявність політичних альтернатив, тобто можливості депутатів вільно змінити політичну силу в разі виникнення потреби; мирне співіснування партій, що сприяє ефективнішому виконанню ними своїх функцій тощо. Крім того, варто зазначити, що інколи партія переходить «червону лінію» та вдається до неприпустимих дій, що відповідно спричиняє вихід депутата з політичного об'єднання. У такий спосіб член політичної партії має змогу висловити протест проти зміни курсу своєї політичної сили чи зловживань з боку партійного керівництва (Arriola, Donghyun, Davis, Phillips and Rakner, 2021). Таке рішення, на нашу думку, можна вважати морально виправданим і правильним.

У згаданій вище ситуації може мати місце і зворотний результат – флоркросинг може відбутися внаслідок рішення щодо виключення депутата зі складу політичної партії. Це може бути наслідком внутрішньофракційного конфлікту, відмови депутата голосувати згідно з партійними настановами, незгоди з керівництвом чи дисципліною всередині партії тощо (Хуcla, 2015).

У контексті досліджуваної проблематики важливо з'ясувати причини флоркросингу. Аналізуючи цей феномен, цілком зрозуміло, що одною з його головних причин виступає слабкість партійної системи. На появу депутатів-перебіжчиків, зокрема, впливає відсутність чітких законів і регламентації дій у випадку флоркросингу. Якщо такі механізми існують, в деяких державах вони застосовуються вибірково в залежності від конкретного випадку та часто є проявом політичної корупції. Значну роль у відсутності партійної дисципліни відіграє низький рівень політичної культури членів парламенту. Вони повинні бути прикладом для наслідування, володіти високими моральними якостями, інтелектуальними здібностями, компетентністю. Проте депутати часто відмовляються від власних політичних цінностей та ідеології, чим спричиняють нестабільність у представницькому органі влади (Солонина, 2012).

На флоркросинг також впливає недовговічність політичних партій: одні партійні утворення припиняють свою діяльність, а їх місце займають нові, яким ще потрібно адаптуватися до політичного середовища та отримати підтримку електорату. На нашу думку, особливою проблемою, яка притаманна багатьом країнам, є відсутність контролю над діяльністю партій з боку виборців, незацікавленість громадян у політичному житті держави. Тому коли політичні сили проходять у парламент, вони часто забувають про передвиборчі обіцянки та партійні програми, і діють на користь власних інтересів (Солонина, 2012).

Окрім наведених нижче причин, рівень флоркросингу залежить і від особистої мотивації члена політичної партії чи депутата:

По-перше, одним із основних факторів, що призводять до зміни депутатом партії, виступає збільшення впливу, особиста вигода, як матеріальна, так і нематеріальна. У даному випадку можна говорити про політичний опортунізм, тобто поведінку, за якої депутат готовий використати будь-яку нагоду заради досягнення власних цілей, нехтуючи моральними цінностями та юридичними нормами. У цьому контексті також варто зазначити, що поширеним є припущення про те, що партійні перебігання можуть здійснюватися як стратегія «виживання», особливо перед виборами. Насамперед така тенденція пов'язана з бажанням парламентарів зберегти свою посаду. Таким чином, депутат приєднується до популярних партій з високими рейтингами, що ймовірно досягнуть електорального успіху та перемоги на наступних виборах (Arriola, Donghyun, Davis, Phillips and Rakner, 2021).

Спричинення флоркросингу мотивацією з позиції власної вигоди значною мірою зумовлена тим фактом, що часто депутатами стають представники великих бізнесових кіл. Їхня зацікавленість у здобутті влади спричинена, зокрема, можливістю впливу на політику регулювання і оподаткування. Відтак вони стають членами парламенту для лобювання своїх інтересів та отримання економічних преференцій, внаслідок чого ця категорія парламентарів приймає необ'єктивні та упереджені рішення при здійсненні своїх повноважень. Такі депутати часто зраджують власним переконанням та стають «тушками» заради грошей і вигідніших позицій (Arriola, Donghyun, Davis, Phillips and Rakner, 2021).

По-друге, флоркросинг може відбуватися не за волевиявленням члена партії, а під впливом представників органів влади. Спроби залучити депутата до провладної більшості відбуваються у формі залякувань, підкупу чи психологічного тиску на партійців і навіть їхні сім'ї. Такі методи можуть також застосовувати, щоб примусити депутатів голосувати за певні законопроекти всупереч рішенням фракції без виходу з неї. Відтак у цьому випадку в основі флоркросингу лежить бажання депутата уникнути потенційних проблем.

По-третє, мотивацією стає зміна політичних поглядів парламентаря. Розуміння депутата, що його ідеологічні цілі протилежні до ідеології партії, у якій він працює, є перешкодою ефективному виконанню парламентських повноважень. Щоб просувати бажані політичні рішення, законодавці здійснюють партійні перестрибування до близьких за поглядами партійних утворень (Radean, 2019).

На основі наведених вище причин та мотивацій флоркросингу, вважаємо за доцільне виділити такі типи депутатів-перебіжчиків:

1. Флоркросери, що перефарбувалися.
2. Флоркросери, що зазнали тиску.
3. Флоркросери, що змінили свої погляди.
4. Флоркросери, що зневірилися у партії.
5. Флоркросери, що шукають вигоди.
6. Депутати, що були виключені з партії (фракції).
7. Флоркросери, які голосують всупереч політиці партії (фракції), залишаючись у її складі.

Відтак можемо зробити висновок, що флоркросинг може здійснюватися двома способами. Перший варіант – це відкритий перехід депутата з однієї політичної партії (фракції) в ряди іншої, або набуття статусу незалежного члена парламенту після виходу з фракції, до якої раніше був обраний. У другому випадку, залишаючись у фракції,

депутат не підтримує позицію своєї політичної партії стосовно певного питання, тому діє врозріз її лінії політики та голосує в інтересах інших політичних сил.

У випадку, якщо флоркросинг у парламенті є відкритим (особа відкрито переходить з однієї фракції в іншу), актуалізується питання щодо того, що стається з мандатом депутата в парламенті. На основі аналізу світової політичної практики можна визначити три варіанти розвитку подій:

1. Місце залишається в політичній партії, тому вона має право вирішити, хто замінить виключеного депутата. У такому випадку зміцнюється консенсус та внутрішньопартійна демократія, адже члени партії можуть брати участь у прийнятті рішення, кому віддати місце. Хоча переважно його отримує той кандидат, який був наступним у списку на виборах.

2. Місце залишається у члена парламенту. У такому випадку послаблюється партійна дисципліна, що сприяє збільшенню ролі кожного члена парламенту та забезпечує парламентарю міцніші зв'язки з виборцями. У такому випадку депутати-перебіжчики здебільшого обирають правлячу партію, яка має більший вплив, що є беззаперечною перевагою для них.

3. Місце не залишається ні в партії, ні в депутата. Відтак, щоб доукомплектувати парламент, з'являється необхідність провести довибори. Для громадян це є чудовою можливістю висловити свою позицію та вплинути на законодавчий орган держави. Однак, зважаючи на обмеженість ресурсів деяких країн, додаткові вибори можуть стати тягарем для державного бюджету (Floor-crossing, 2012).

Якісна оцінка явища флоркросингу є неоднозначною, проте має здебільшого негативне забарвлення. Відтак важливо з'ясувати негативні наслідки, що впливають з процесів міжпартійних переходів:

1. Порушення демократичного функціонування парламенту. Партійні перестрибування у більшості випадків призводять до парламентської кризи і негативних наслідків для інституціоналізації законодавчого органу. Як результат, спостерігаються корумпованість і зниження внутрішньопартійної демократії. Робота парламенту перетворюється на політичну гру, в якій перемогу отримує той, хто використовує кожну можливість для здобуття переваги.

2. Порушення фракційної дисципліни та єдності. Не маючи зобов'язань перед партією, до якої їх було обрано, депутати безкарно мігрують між фракціями, використовуючи мандат в корисливих цілях. Як наслідок, з'являються конфлікти і боротьба між фракціями, послаблюється роль фракцій як об'єднань, здатних приймати правильні для суспільства закони.

3. Недовіра суспільства до парламенту. Депутати несуть певну відповідальність перед електоратом, тому здійснення переходів, що часто є проявом політичної корупції, не тільки ставить під сумнів об'єктивність прийнятих парламентом рішень, а й спричиняє апатію, підрив довіри до представницького органу, небажання громадян брати участь у політичному житті країни.

4. Криза партійної системи. Внаслідок флоркросингу політичні сили функціонують менш ефективно, відходять від сформованої ідеології та ключових цінностей, втрачають зв'язок з виборцями. Таким чином, спотворюється воля громадян, висловлена шляхом голосування на виборах, а також руйнується уявлення про партії як сталі політичні інститути зі сформованою програмою (Konrad-Adenauer-Stiftung, 2007).

Розглядаючи питання флоркросингу, доцільно зважати на залежність кількості депутатів-перебіжчиків від характеру мандату. В конституційній практиці виділяють такі види мандатів, як вільний та імперативний. Вільний мандат означає, що депутат є представником всього суспільства. Він не передбачає можливості для депутата бути

відкликаним виборцями чи втратити мандат у разі виходу з фракції, за списком якої він був обраний. У парламентах європейських держав здебільшого застосовується вільний мандат, який надає депутатам більшу свободу дій, стимулює ефективнішу і прозорішу роботу політичних партій. Йому протиставляється імперативний мандат, який передбачає можливість дострокового припинення повноважень депутата у випадку його відкликання виборцями, а також юридичну відповідальності депутата за зміну партійної приналежності, що має наслідком втрату місця в парламенті (Центр політико-правових реформ, 2020).

Враховуючи вище зазначене, метою імперативного мандату є зменшення кількості міжфракційних міграцій. Безумовно, це сприяє структуризації парламенту, збільшенню відповідальності його членів за свою діяльність при виконанні повноважень, зменшенню тиску на народних обранців з боку політичних конкурентів. Однак, на нашу думку, такий механізм відкликання депутатів зменшує здатність парламентарів діяти відповідно до власних переконань і несе вагомі виклики та загрози демократичному функціонуванню законодавчого органу. Прикладом цього може бути використання інституту імперативного мандату впливовими особами чи політичними силами у власних інтересах.

У контексті дослідження флоркросингу також слід брати до уваги вплив типу виборчої системи на явище переходу між фракціями. Депутати, що обираються за мажоритарною виборчою системою, більш схильні до партійних перестрибувань. Оскільки депутати-мажоритарники не прив'язані до списку і не мають зобов'язань перед конкретною партією, вони можуть приєднуватися до тієї чи іншої політичної сили без вагомих негативних для себе наслідків. Якщо говорити про пропорційну виборчу систему, то для неї характерне обрання членів парламенту за партійними списками. Наслідком запровадження такого способу розподілу депутатських мандатів є зниження рівня флоркросингу. Поширеним варіантом, що допомагає знайти баланс між двома згаданими видами, є змішана виборча система, за якою найчастіше половину депутатів обирають в одномандатних виборчих округах мажоритарним способом, а половину – в багатомандатних округах пропорційним способом. Потрібно зауважити, що варіант виборчої системи, який найбільше підходить тій чи іншій країні, залежить від її форми державного правління, типу партійної системи, особливостей політичної ситуації тощо (Chiroro, 2008)

Підсумовуючи, варто зазначити, що флоркросинг є невід'ємним елементом сучасного парламентаризму та представницької демократії. Від нього розглядається як у широкому (стосується як членства у політичних партіях, так і у парламентських фракціях), так і у вузькому (обмежується функціонуванням парламентських фракцій) розуміннях. Крім того, флоркросинг може здійснюватися як відкритим (означає зміну депутатом партійної приналежності), так і прихованим (голосування депутата за законопроекти іншої політичної сили без зміни фракційної приналежності) способом. Цей процес спричиняє помітні наслідки для політичної та партійної системи і зумовлюється різними факторами: політичними переконаннями, прагненням до влади чи фінансового збагачення, корупцією, характером політичного режиму, типом депутатського мандату, партійної та виборчої систем тощо.

Флоркросинг є доволі поширеним явищем і в політичній практиці України. Відтак перспективним напрямком подальших наукових досліджень проблематики флоркросингу вбачається вивчення причин, особливостей та наслідків впливу партійних перебіжок на функціонування парламентаризму та розбудову представницької демократії в нашій державі.

Бібліографічний список

- Громадянська мережа ОПОРА, 2016. *А як у них? Світові парламентські практики*. [онлайн]. Доступно: <https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00XCBX.pdf> [Дата звернення 20 квітня 2024].
- Солонина, С., 2012. Чому українські депутати «тушкуються»? *Радіо Свобода* [онлайн] 20 грудня. Доступно: <<https://www.radiosvoboda.org/a/24803703.html>> [Дата звернення 30 квітня 2024].
- Центр політико-правових реформ, 2020. *Мандат народного депутата: аналітичні матеріали* [онлайн]. Доступно: <<https://pravo.org.ua/mandat-narodnogo-deputata-analitychni-materialy/>> [Дата звернення 18 квітня 2024].
- Arriola, L., Donghyun, D., Davis, J., Phillips, M. and Rakner, L., 2021. Paying to party: Candidate resources and party switching in new democracies. *Party Politics XX(X)*. 1-14.
- Chiroro, B., 2008. Electoral System and Accountability: Options for Electoral Reform in South Africa. *Policy Paper*, 3.
- Crossing the floor, 2014. *UK Parliament* [онлайн] 23 квітня. Доступно: <<https://commonslibrary.parliament.uk/crossing-the-floor/>> [Дата звернення 25 квітня 2024].
- Crossing the floor, 2023. *The Parliamentary Education Office* [онлайн]. Доступно: <https://peo.gov.au/understand-our-parliament/how-parliament-works/parliament-at-work/crossing-the-floor> [Дата звернення 24 квітня 2024].
- Floor-crossing, 2012. *The Electoral Knowledge Network* [онлайн]. Доступно: <<https://aceproject.org/ace-en/topics/pc/pcd/pcd03>> [Дата звернення 25 квітня 2024].
- Heller, W. and Mershon, C., 2009. *Political parties and legislative party switching*. London: Palgrave Macmillan.
- Konrad-Adenauer-Stiftung, 2007. *The Impact of Floor Crossing on Party Systems and Representative Democracy*. Cape Town: Conrad-Adenauer Stiftung.
- Radean, M., 2019. Sometimes you cannot have it all: Party switching and affiliation motivations as substitutes. *Party Politics*. 25 (2), 140-152.
- Xucla, J., 2015. Post-electoral shifting in members' political affiliation and its repercussions on the composition of national delegations. *Parliamentary Assembly of the Council of Europe* [онлайн] 12 січня. Доступно: <<https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=21345&lang=en#>> [Дата звернення 21 квітня 2024].

References

- Arriola, L., Donghyun, D., Davis, J., Phillips, M. and Rakner, L., 2021. Paying to party: Candidate resources and party switching in new democracies. *Party Politics XX(X)*. 1-14.
- Chiroro, B., 2008. Electoral System and Accountability: Options for Electoral Reform in South Africa. *Policy Paper*, 3.
- Civil Network ОПОРА, 2016. *А як у них? Світові парламентські практики [And how are they? World parliamentary practices]* [online]. Available at: <https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00XCBX.pdf> [Accessed 20 April 2024]. (in Ukrainian).
- Crossing the floor, 2014. *UK Parliament* [online] 23 kvitnia. Available at: <<https://commonslibrary.parliament.uk/crossing-the-floor/>> [Accessed 25 April 2024].

- Crossing the floor, 2023. The Parliamentary Education Office [online]. Available at: <<https://peo.gov.au/understand-our-parliament/how-parliament-works/parliament-at-work/crossing-the-floor>> [Accessed 24 April 2024].
- Floor-crossing, 2012. The Electoral Knowledge Network [online]. Available at: <<https://aceproject.org/ace-en/topics/pc/pcd/pcd03>> [Accessed 25 April 2024].
- Heller, W. and Mershon, C., 2009. *Political parties and legislative party switching*. London: Palgrave Macmillan.
- Konrad-Adenauer-Stiftung, 2007. *The Impact of Floor Crossing on Party Systems and Representative Democracy*. Cape Town: Conrad-Adenauer Stiftung.
- Radean, M., 2019. Sometimes you cannot have it all: Party switching and affiliation motivations as substitutes. *Party Politics*, 25 (2), p. 140-152.
- Solonyna, Ye., 2012. Chomu ukraïnski deputaty «tushkuiutsia»? [Why are Ukrainian deputies "stew"]. *Radio Svoboda* [online] 20 hrudnia. Available at: <<https://www.radiosvoboda.org/a/24803703.html>> [Accessed 30 April 2024]. (in Ukrainian).
- Tsentr polityko-pravovykh reform, 2020. *Mandat narodnoho deputata: analitychni materialy* [Mandate of a people's deputy: analytical materials] [online]. Available at: <<https://pravo.org.ua/mandat-narodnogo-deputata-analitychni-materialy/>> [Accessed 18 April 2024]. (in Ukrainian).
- Xucla, J., 2015. Post-electoral shifting in members political affiliation and its repercussions on the composition of national delegations. *Parliamentary Assembly of the Council of Europe* [online] 12 sichnia. Available at: <<https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=21345&lang=en#>> [Accessed 21 April 2024].

Стаття надійшла до редакції 30.04.2024 р.

M. Buchyn
Z. Krokmalna

FLOOR CROSSING AS AN ATTRIBUTE OF PARLIAMENTARISM AND REPRESENTATIVE DEMOCRACY

The paper deals with the problem of floor crossing as an attribute of modern parliamentarism and representative democracy. The authors reveal the essence and main approaches to understanding floor crossing. The history of formation and features of the modern interpretation of party defections phenomenon have been shown. Different attitudes and different legal regulation of floor crossing in different countries of the world have been emphasized. It is stated that full democratic countries mostly have a more positive attitude towards floor crossing than partial democratic countries.

The main causes of floor crossing at the current stage are studied, in particular, weakness and instability of the party system; the short-termist character of political parties; lack of legal regulation of floor crossing; undemocratic nature of the political regime; undemocratic management style and violation of opposition rights; low level of parliamentarians' political culture; lack of public control over power, etc.

It is shown that floor crossing is influenced by the nature of the personal motivation of parliament members. The interconnection between floor crossing and the type of electoral system has been found out: the majoritarian electoral system promotes party switching, while the proportional electoral system, on the contrary, decreases the level of floor crossing. It is emphasized that the imperative mandate reduces the level of party defections, and the free

mandate increases the level of floor crossing. On the basis of the identified reasons and motives for floor crossing, the classification of parliamentarians-floorcrossers has been carried out.

It is stated that the qualitative assessment of floor crossing is ambiguous, and party defections have both positive and negative sides. The negative consequences of floor crossing have been found out. It is emphasized that floor crossing leads to the disruption of the democratic functioning of the parliament; violation of factional discipline and unity; public distrust of the parliament; crisis of the party system, etc.

Keywords: *floor crossing, party system, political parties, parliamentarism, representative democracy, deputy, imperative mandate, free mandate.*